

Hagur eldri borgara á Íslandi

Stefán Ólafsson

Erindi á ráðstefnu Landssambands eldri borgara og ASÍ

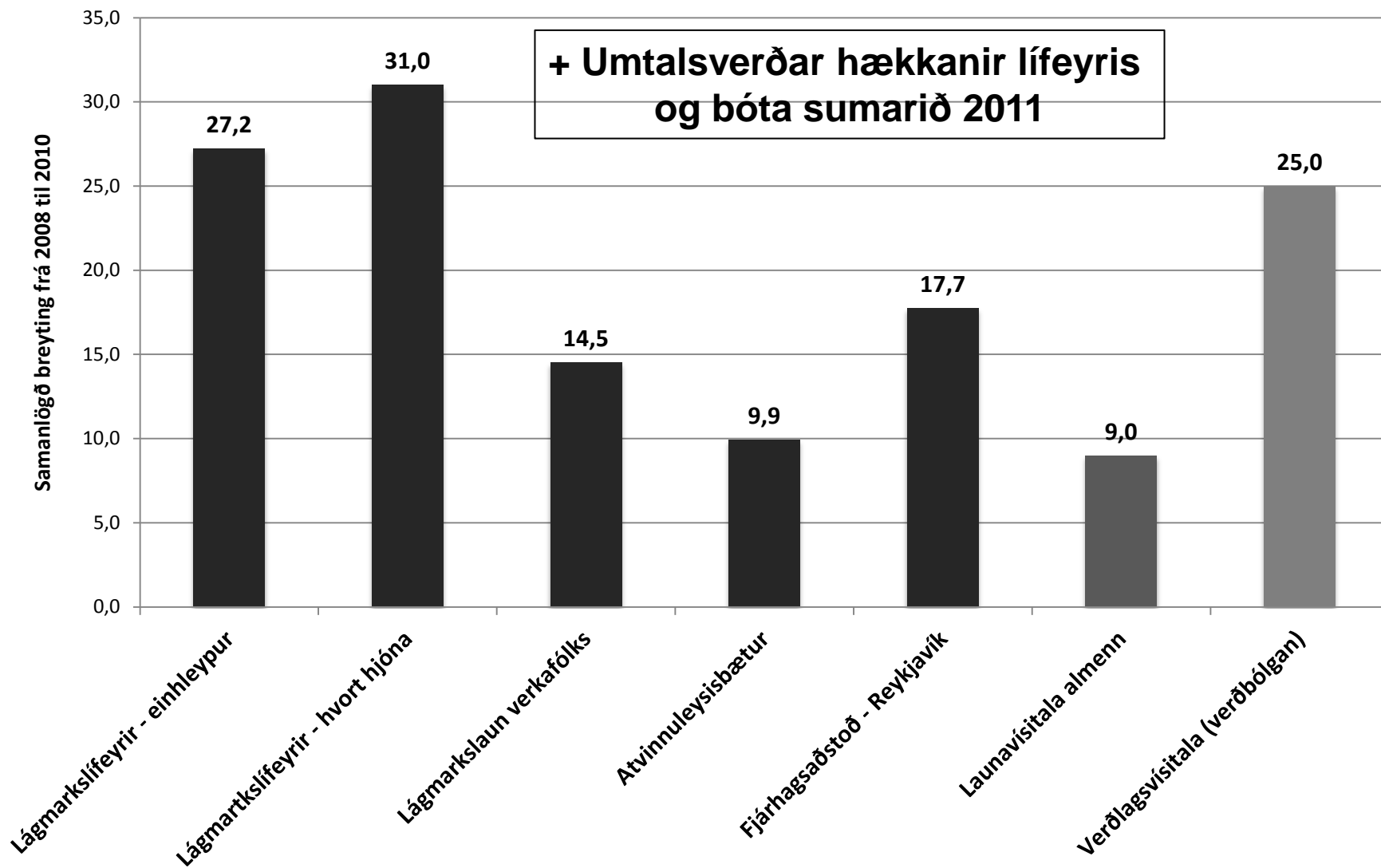
Hótel Natura

15. Nóvember 2012

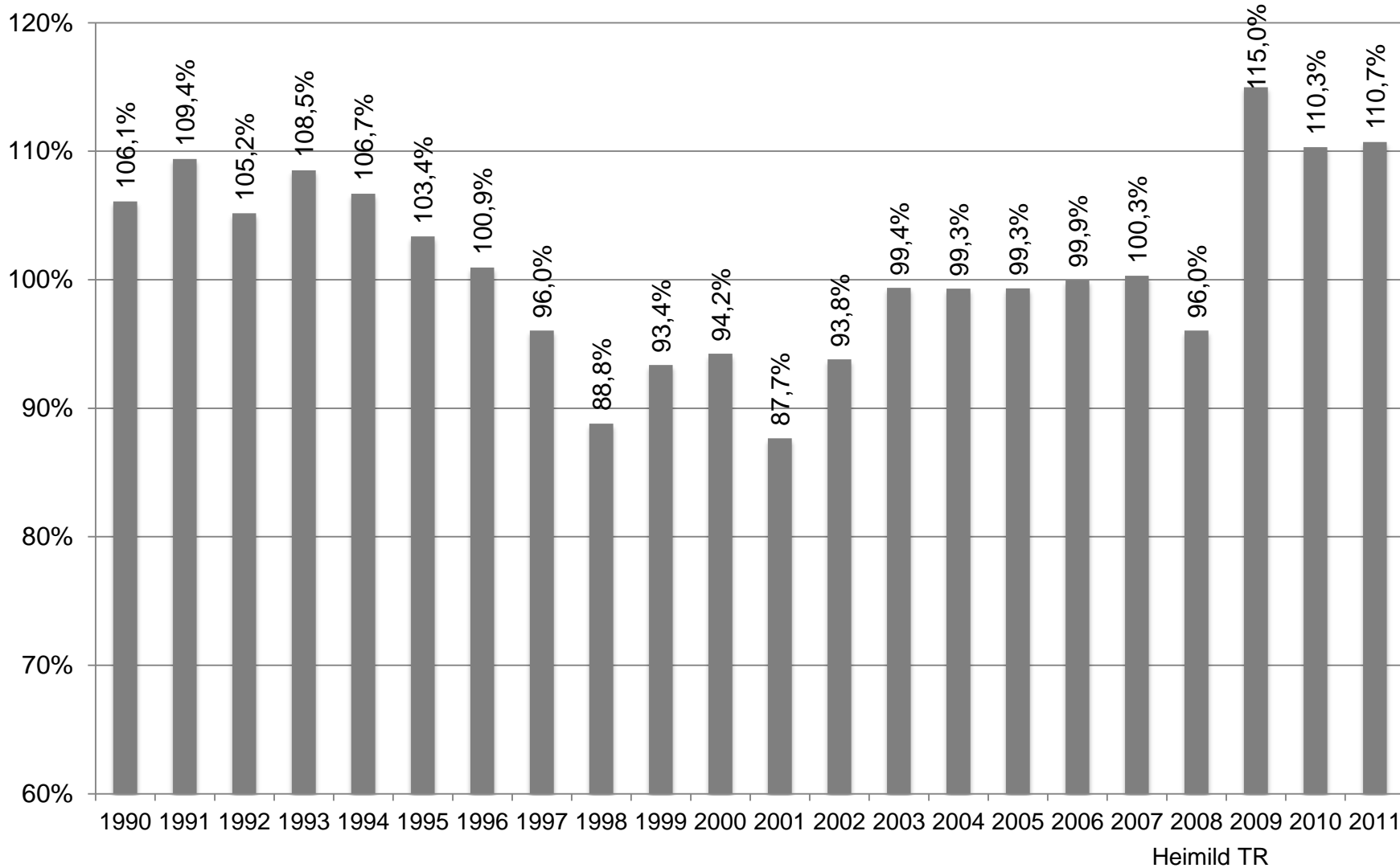
Efnisyfirlit

- **Þróun lífeyrisgreiðslna almannatrygginga – fyrir og eftir hrun**
- **Tekjuþróun eldri borgara frá 2008 til 2012**
  - Heildartekjur
  - Sundurgreining tekjupáttanna
- **Fátækt og fjárhagsþrengingar**
- **Tekjur eldri borgara: Samanburður við ESB-ríki**
- **Mikilvæg markmið lífeyrismála**
  - Verja réttindin
  - Einfalda kerfið
  - Fólk njóti sparnaðar (aukin frítekjumörk-minni skerðingar)

Þróun lágmarkslífeyris, bóta og lægstu launa í kreppunni, frá 2008 til 2010

Lágmarkslífeyristrygging sem % lægstu launa, 1990-2011

Útkoman í kreppunni

- Lífeyrisþegar með lægstu tekjur voru vel varðir – raunar lyft upp fyrir fátæktarmörk
- Aðrir hlutu umtalsverða kjaraskerðingu í almannatryggingakerfinu vegna tekjutengingar grunnlífeyris gagnvart lífeyrissjóðstekjum frá 1. júlí 2009
- Fleira hafði þó áhrif á tekjuþróun eldri borgara

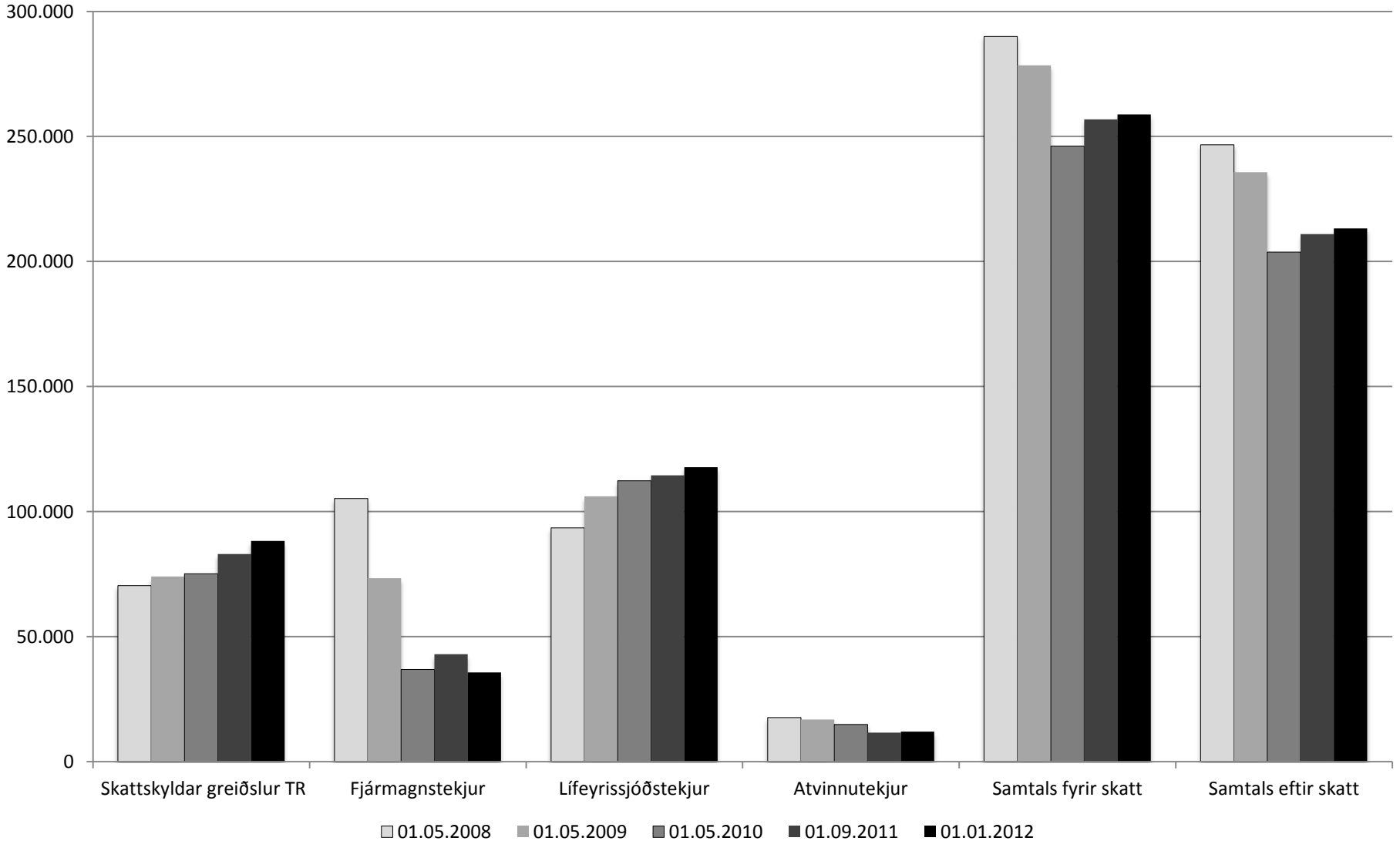
Tekjurpróun lífeyrisþega 2008 til 2012

Tekjur ellilífeyrisþega 2007-2012

Meðaltekjur hvert árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt. Kr. á mán.

Verðlag hvers árs

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

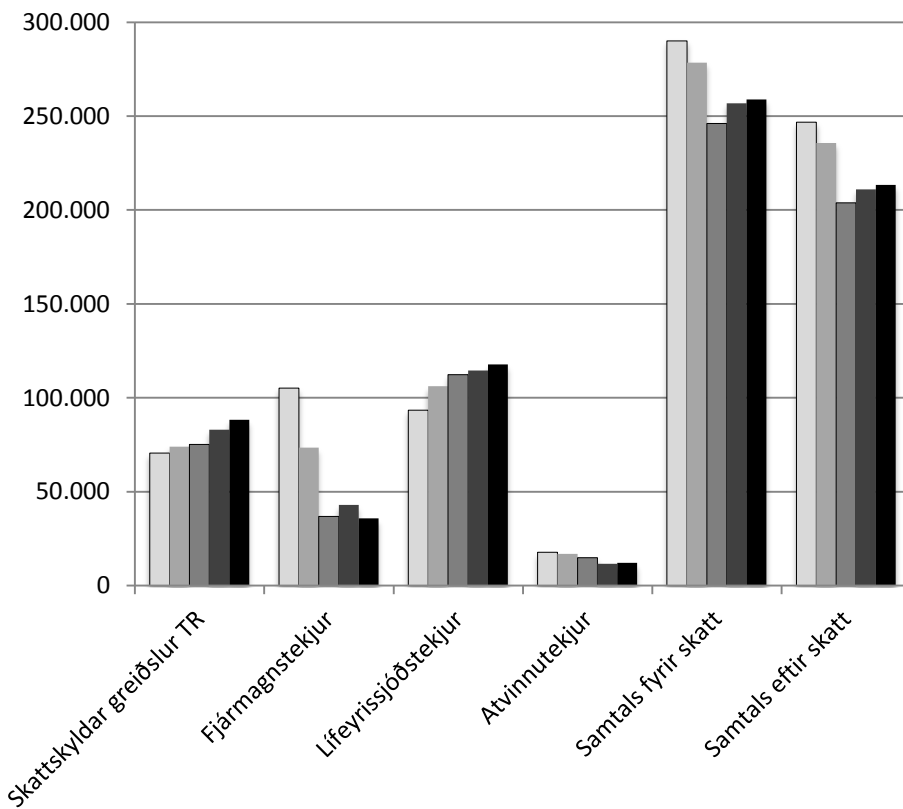
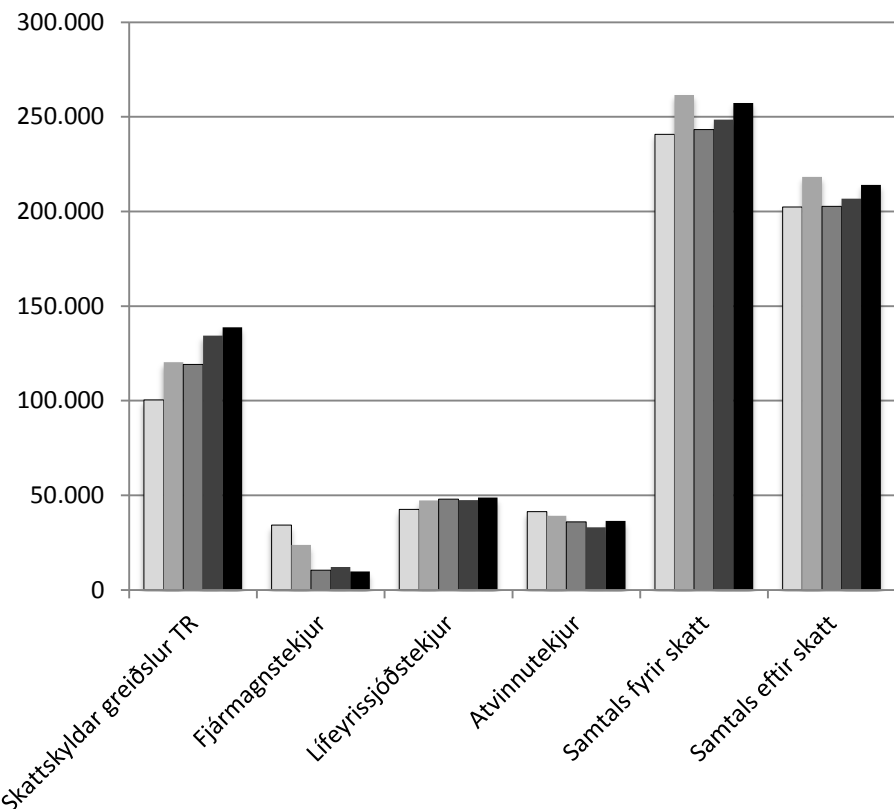
Samanburður tekna öryrkja og ellilífeyrisþega

Meðaltekjur 2007 til 2012 sundurgreindar, fyrir og eftir skatt. Kr. á mán.

Verðlag hvers árs

Öryrkjar

Ellilífeyrisþegar

01.05.2008 01.05.2009 01.05.2010 01.09.2011 01.01.2012

01.05.2008 01.05.2009 01.05.2010 01.09.2011 01.01.2012

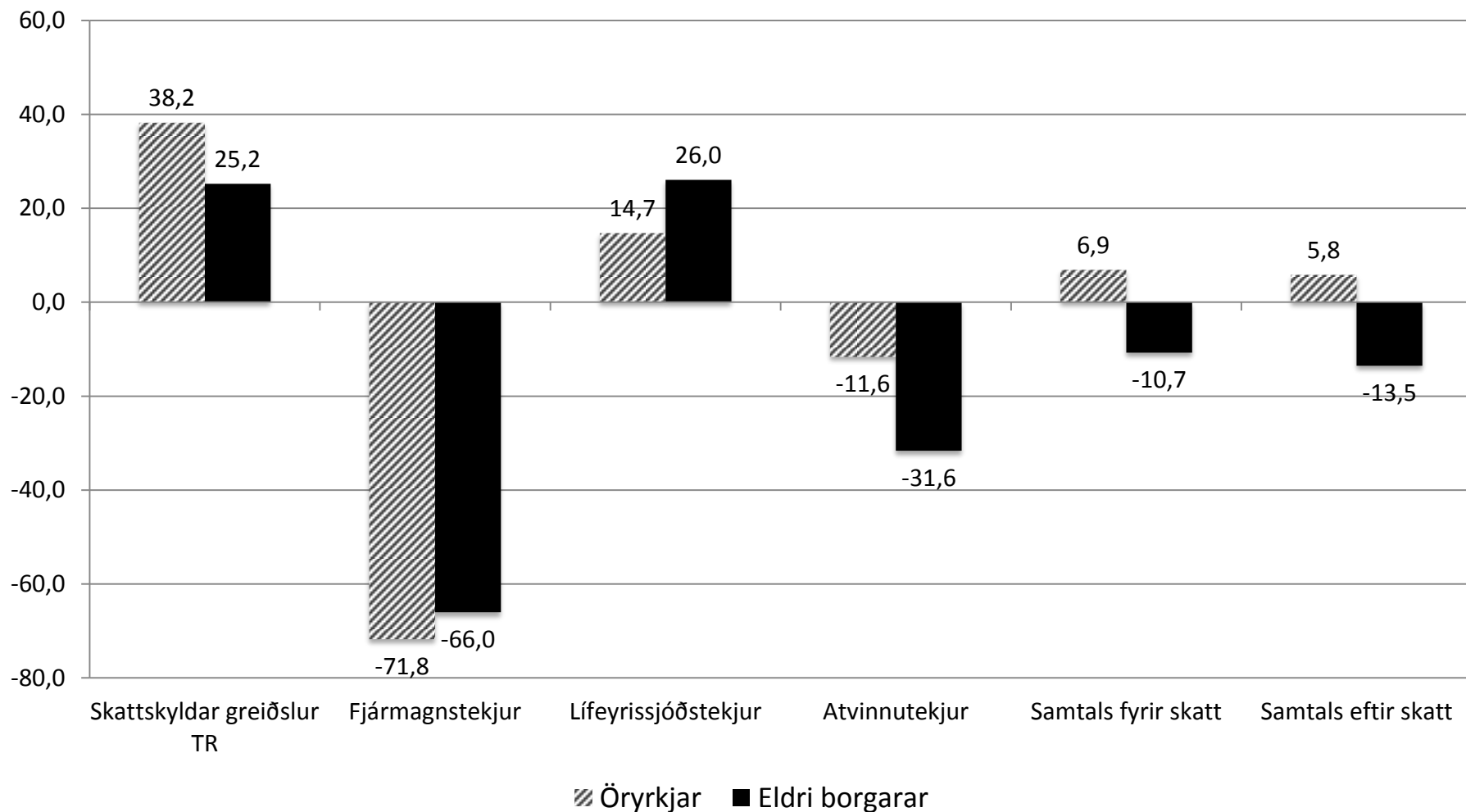
Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Samanburður tekna öryrkja og ellilífeyrisþega

% breyting einstakra tekjuliða og heildartekna frá maí 2008 til janúar 2012

Verðlag hvers árs

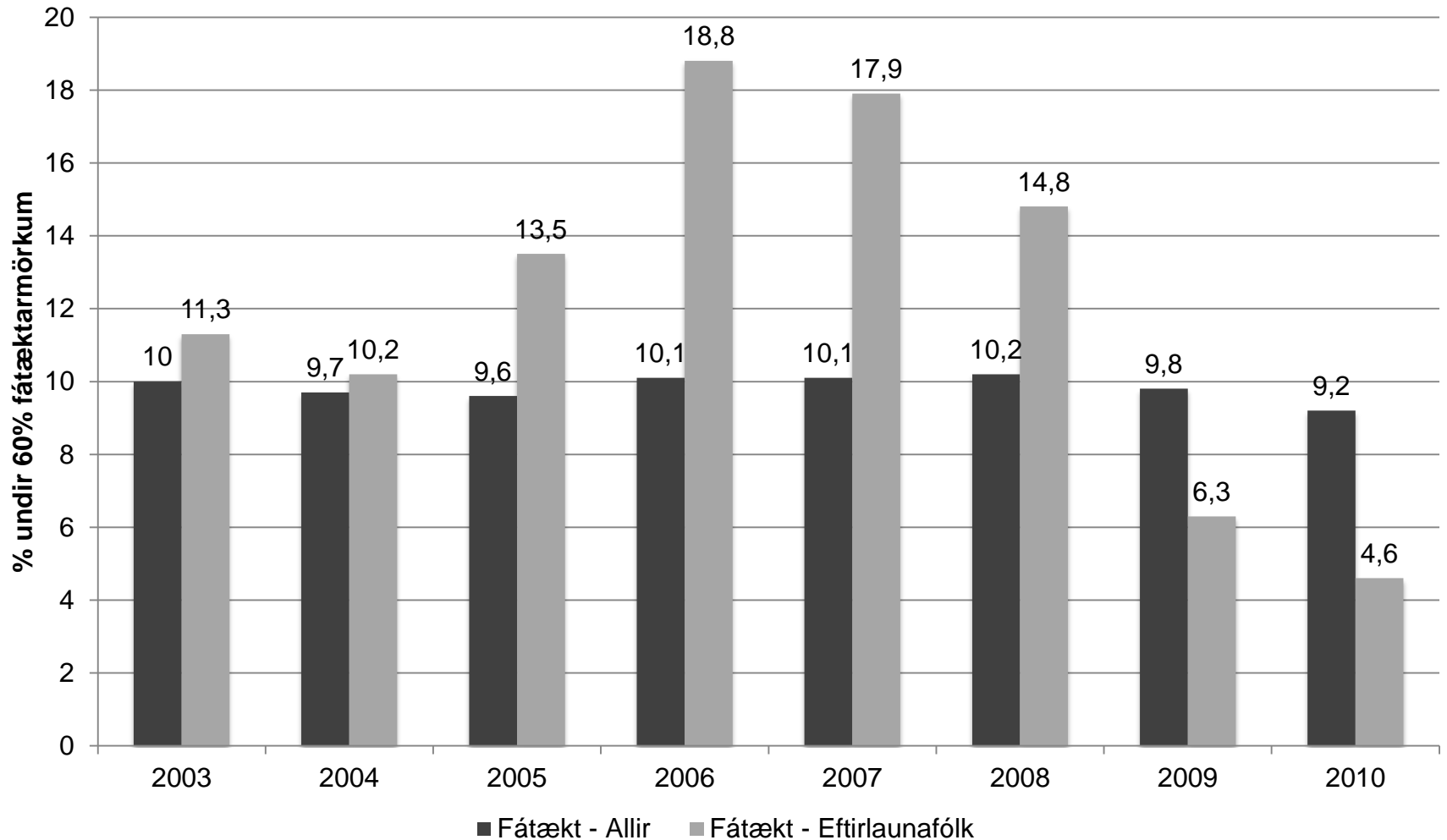
Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Fjárhagsþrengingar og fátækt 2004 til 2011

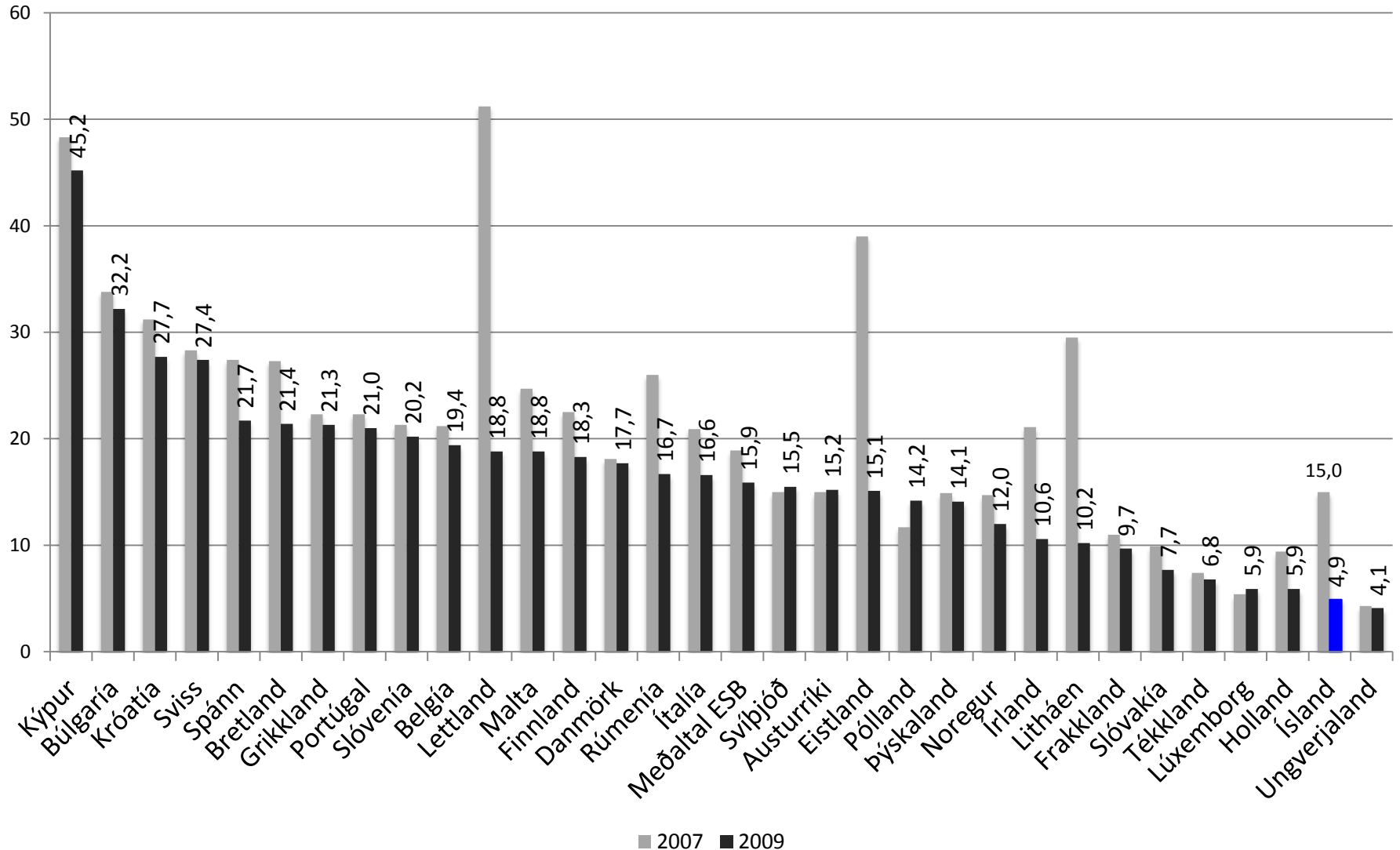

Afstæð fátækt 2003-2010

Allir og eftirlaunafólk

Hlutfall fólks 65 ára og eldra sem eru undir fátæktarmörkum ESB

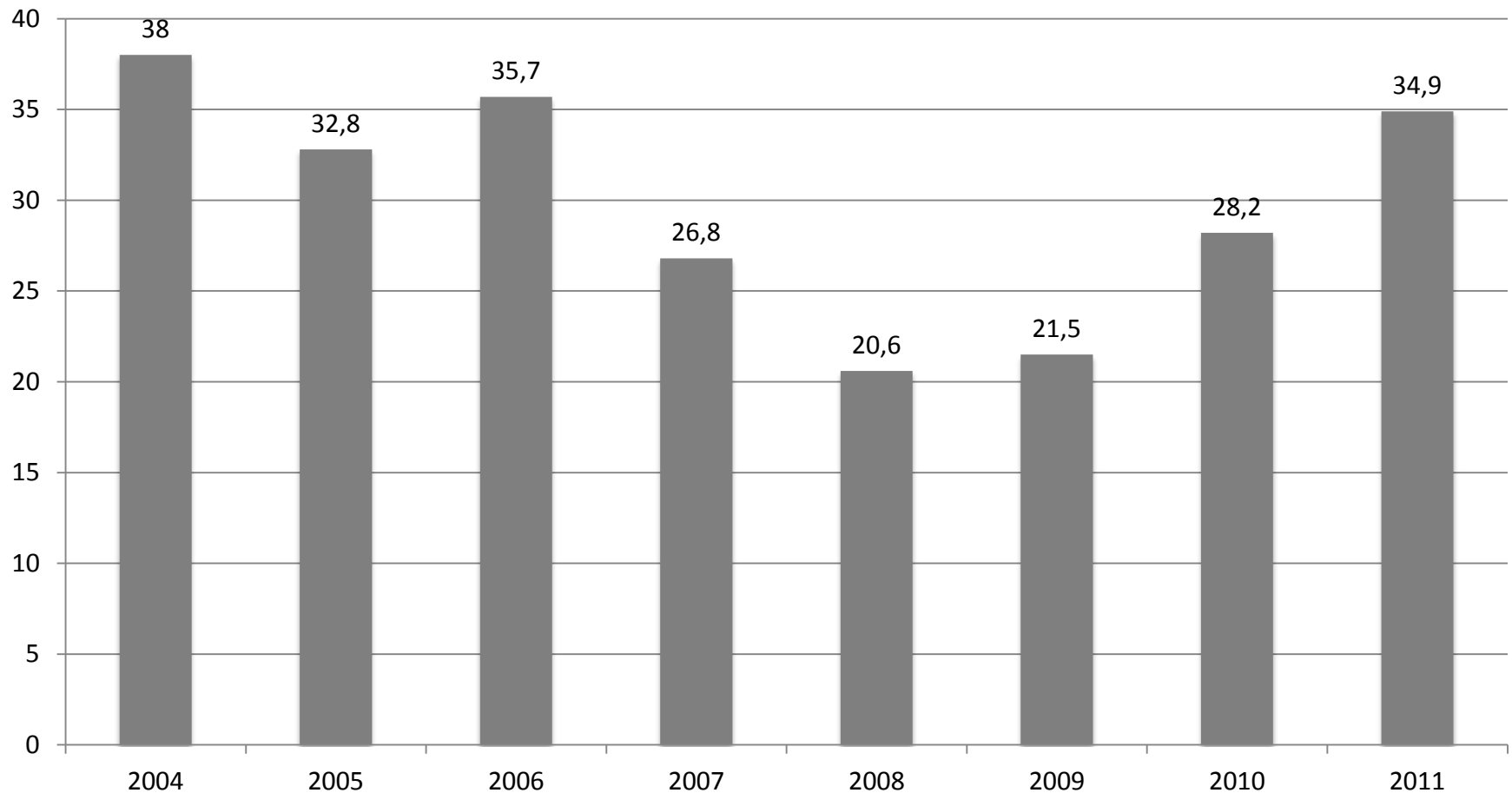

Eldri borgarar:

% sem segja: “Erfitt að láta enda ná saman”

2004 til 2011

70 ára og eldri

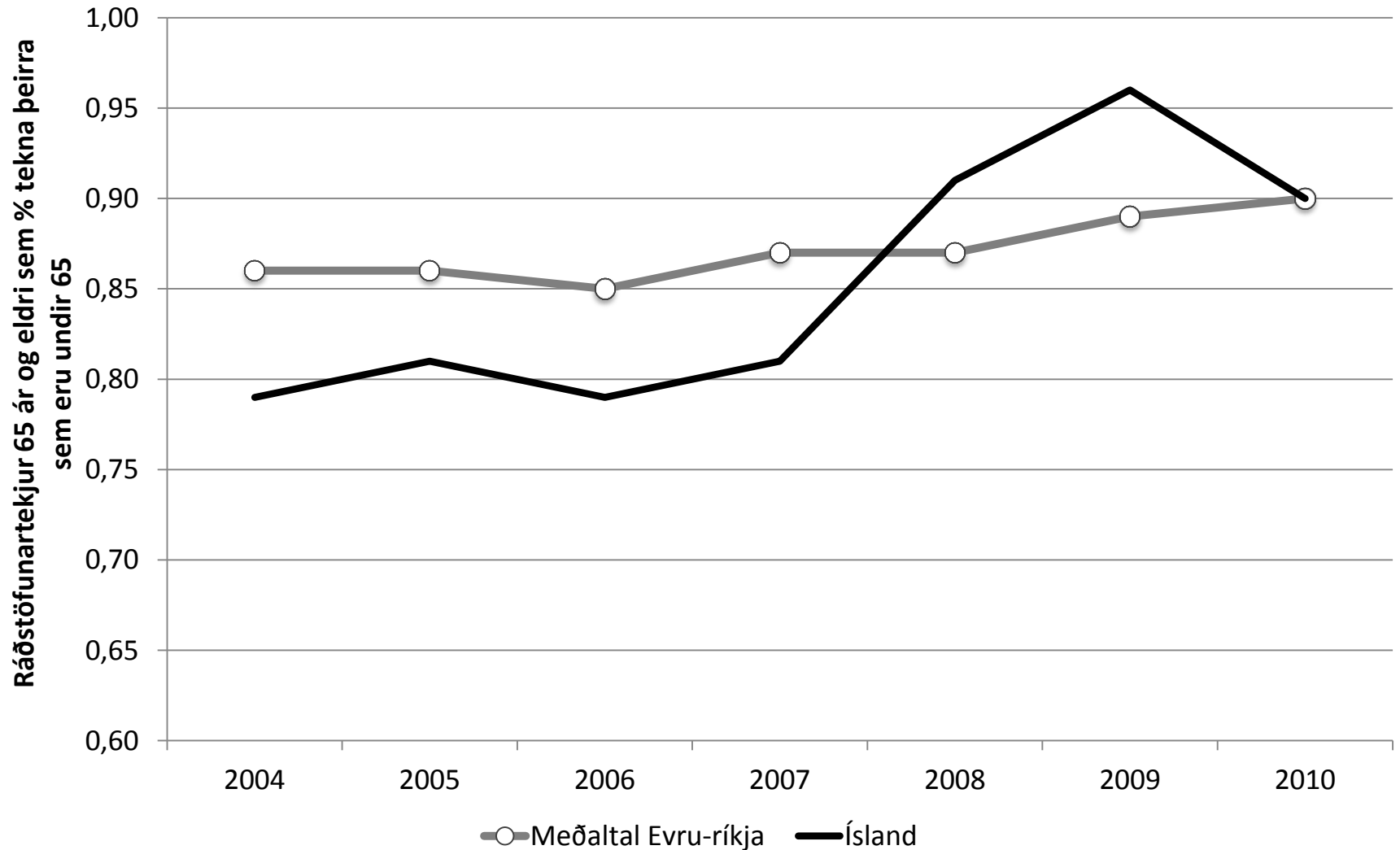
Fjárhagsþrengingar heimila:

Erfiðleikar við að láta enda ná saman í venjulegum útgjöldum,
2004 til 2010

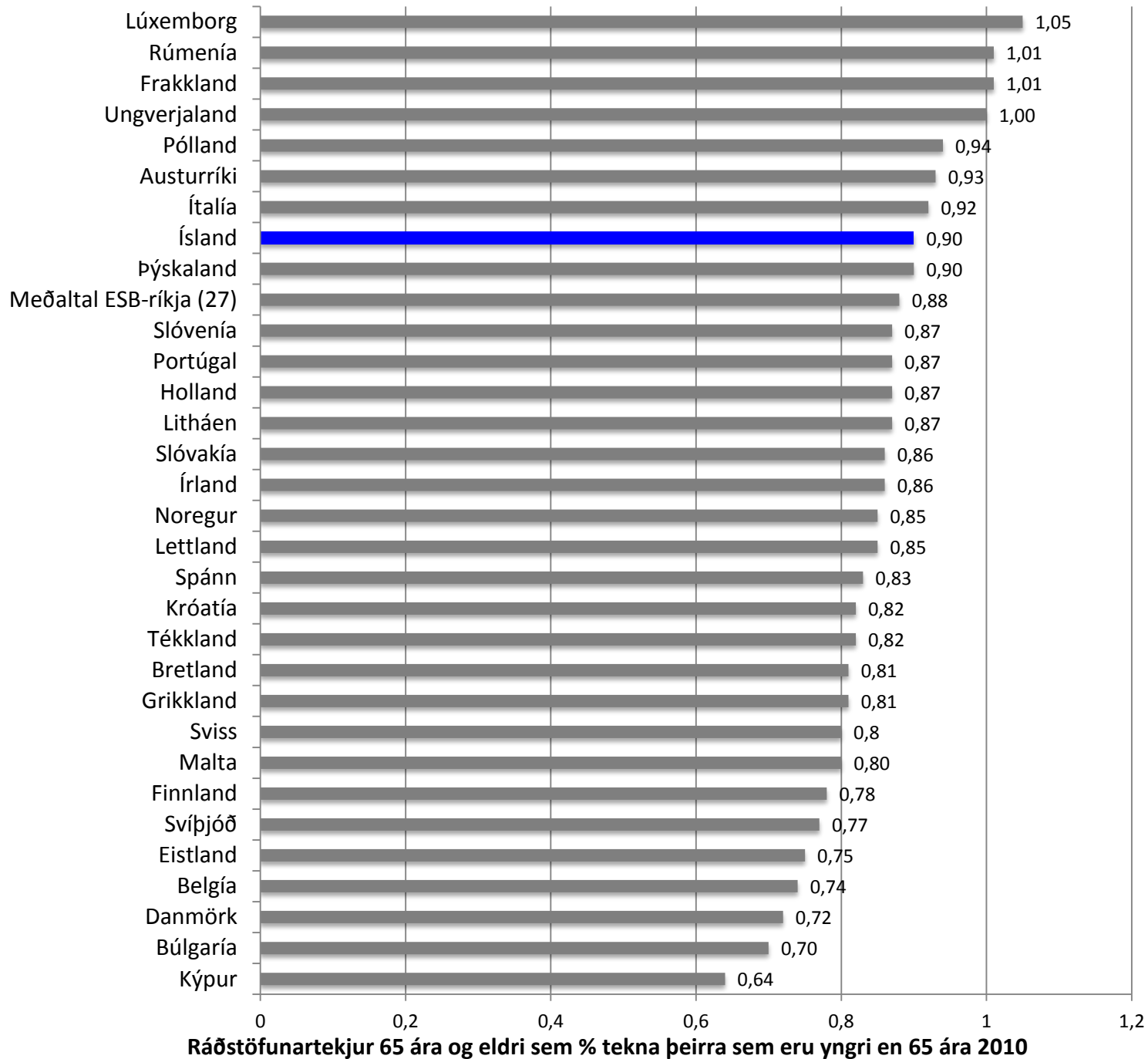
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Alls	46.2	36.8	34.8	28.4	30.1	39	48.7	51.5
Yngri en 30 ára	55.7	43.5	38	38.6	37	46.5	52.9	56.3
30 til 39 ára	47.3	39.3	38.1	27.7	35.7	48.8	59.7	59.4
40 til 49 ára	52.4	37.5	35.5	27.2	30.4	41.5	54.4	57.4
50 til 59 ára	35.3	30.2	25.3	22.6	28.3	34.9	47.3	50
60 til 69 ára	39.7	32.2	33.4	27.8	19.9	27.3	35.6	41.4
70 ára og eldri	38	32.8	35.7	26.8	20.6	21.5	28.2	34.9

Færri ellilífeyrisþegar voru í vandræðum 2011 en var 2004 og 2006!

Ráðstöfunartekjur 65 ára og eldri sem % tekna þeirra sem eru yngri en 65 ára

**Tekjur
eldri
borgara,
sem %
tekna
yngri
borgara
(m.v. 65
ára
aldur)**

Heimild: Eurostat

Ráðstöfunartekjur 65 ára og eldri sem % tekna þeirra sem eru yngri en 65 ára 2010

Samantekt

- Lífeyrisþegar með allra lægstu tekjur hafa verið betur varðir en margir aðrir í kreppunni
- Greiðslur TR og lífeyrissjóða hafa aukist eftir hrun en fjármagnstekjur og atvinnutekjur dregist saman
- Hallað hefur á hag eldri borgara sem eru með milli og hærri tekjur í kreppunni, einkum vegna minni fjármagnstekna og meiri skerðinga grunnlífeyris
- Eldri borgarar á Íslandi eru þó þökkalega staddir m.v. sama hóp í öðrum vestrænum löndum
- Hækka ætti frítekjumörk gagnvart lífeyrissjóðstekjum og fjármagnstekjum umtalsvert

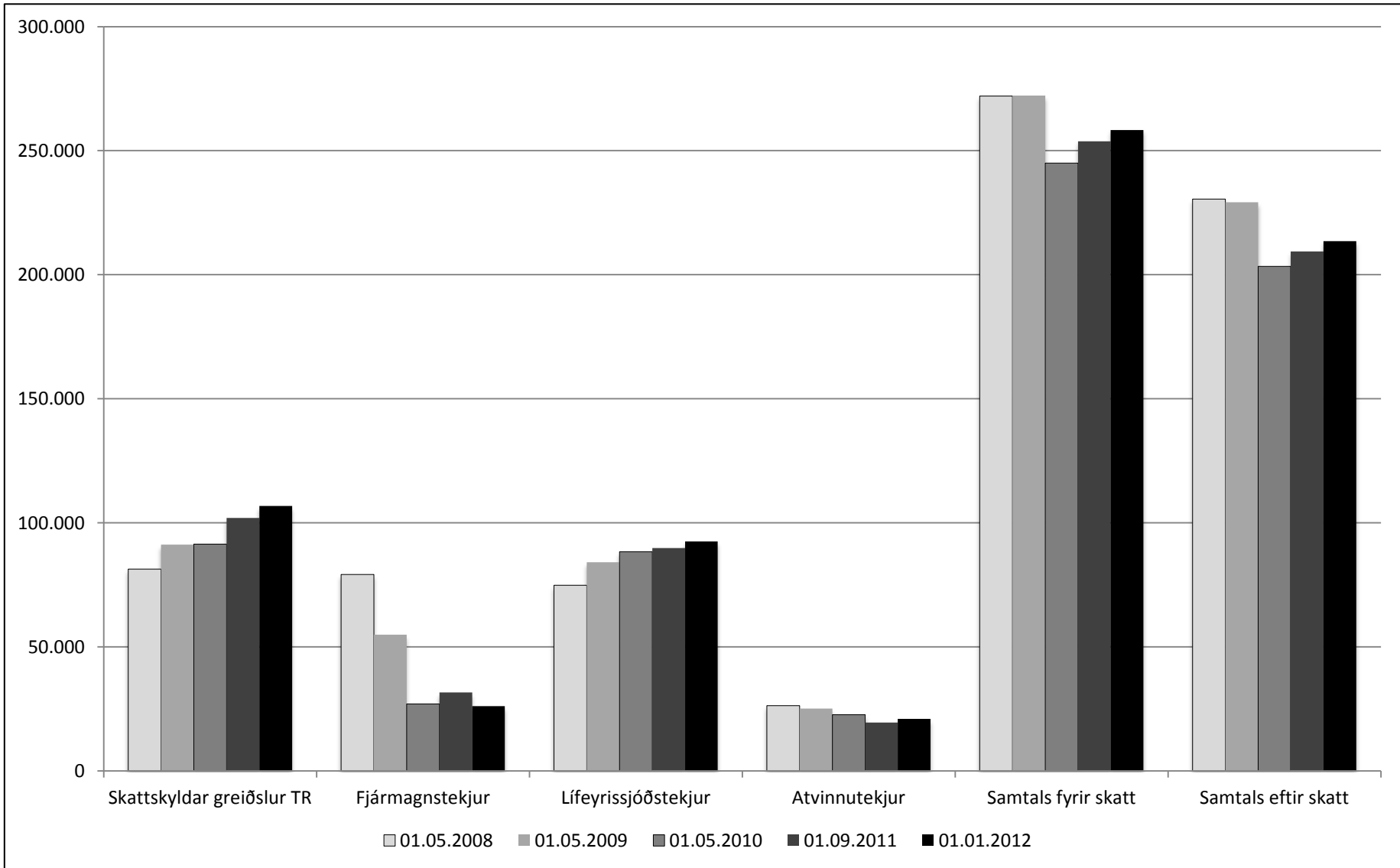
Takk fyrir!

Tekjur allra lífeyrisþega 2007-2012

Meðaltekjur hvert árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt. Kr. á mánuði.

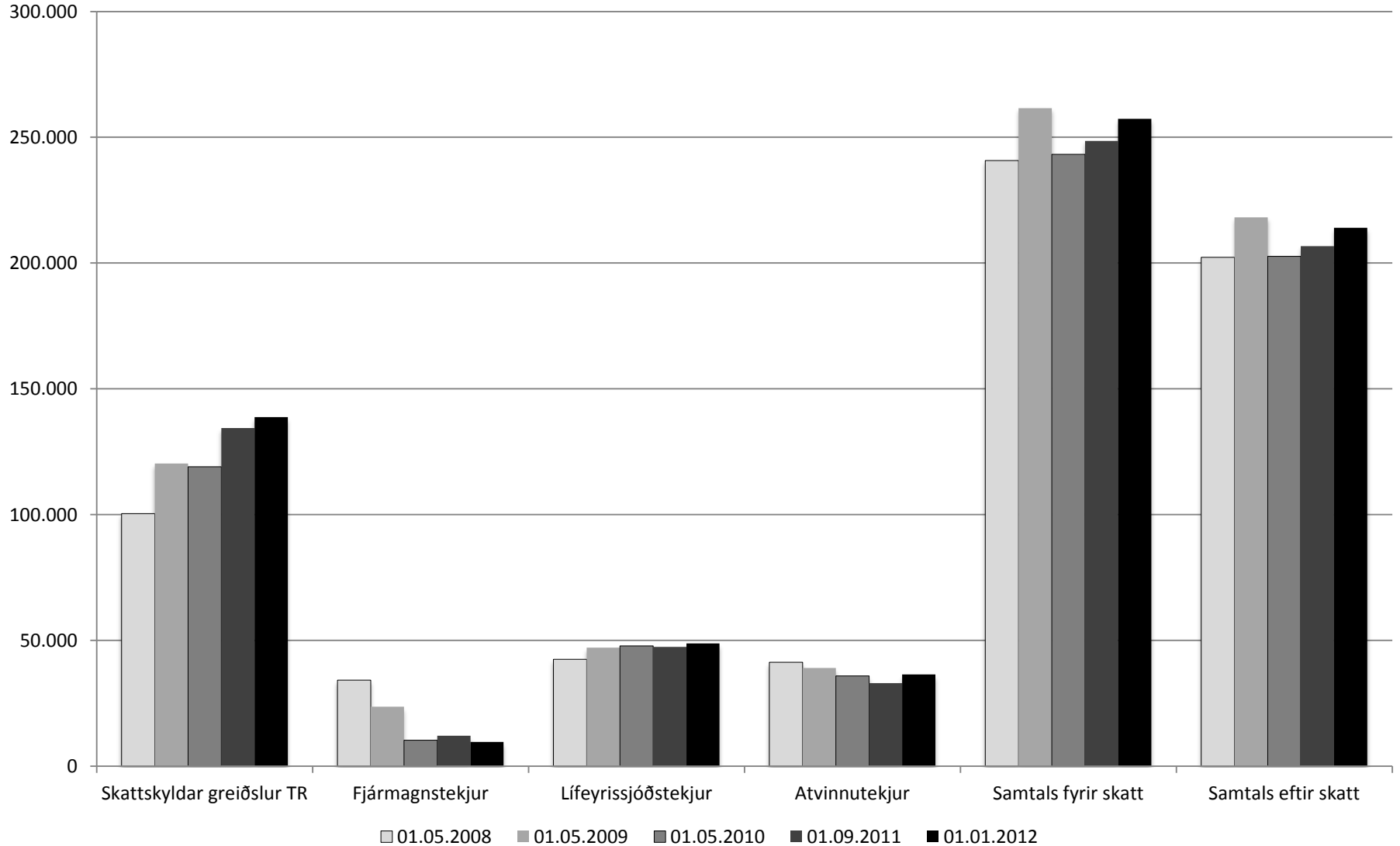
Verðlag hvers árs

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Tekjur öryrkja 2007-2012

Meðaltekjur hvert árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt. Kr. á mánuði.
Verðlag hvers árs

Hlutfall undir fátæktarmörkum

2003 til 2010 – eftir þjóðfélagshópum (m.v. 60% lágtekjumörk)

Aldur:	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
0-17	11.5	10.1	11.6	11.9	11.2	9.9	12.6	11.2
18-24	16.3	16.9	12.8	11.8	12.5	15.7	16.3	14.2
25-49	9.5	9.3	9.1	8.8	9	9.7	10	10.1
50-64	4.5	5.8	4.2	5.5	5.7	6.6	4.9	5.2
65+	10.3	9.2	11.8	15.1	15	12.4	4.9	4.3
Staða á vinnumarkaði:								
Starfandi	6.9	7.9	6.6	7	6.7	7.7	6.6	6.4
Ekki í vinnu	16.1	14	16.2	17.2	18.9	17.4	13.6	12.3
Atvinnulausir	27.1	26.1	13.8	20.6	25.1	29.3	25.5	21.8
Eftirlaun	11.3	10.2	13.5	18.8	17.9	14.8	6.3	4.6
Aðrir utan vinnu	18.7	16.6	18.7	15.5	19.5	18.5	14.5	14.1

Fækkun fátækra með félagslegum greiðslum

2003 til 2010 – eftir aldurshópum

Munur á % undir fátæktarmörkum fyrir og eftir allar félagslegar greiðslur og skatta

